

Sygn. I C 1423/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR del. Joanna Krzyżanowska
-----------------	------------------------------

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2021 r. w Słupsku, po zamknięciu rozprawy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. (poprzednio (...) Banku Spółki Akcyjnej we W.)

przeciwko Ł. F.

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn akt I C 1423/20

UZASADNIENIE

Powód – (...) wniósł przeciwko Ł. F. pozew o zapłatę 106.992,71 zł wraz z umownymi odsetkami oraz kosztami postępowania. Na uzasadnienie wskazał, że zawarł z pozwanym 29 października 2015 r. umowę nr (...). Pozwany zobowiązał się do spłaty zadłużenia na zasadach określonych w umowie i Regulaminie Udzielenia Kredytów i Pożyczek oraz Tabeli Opłat i Prowizji. Wobec braku spłaty zadłużenia w terminach określonych w harmonogramie umowy (...) Bank S. A. podjął działania windykacyjne, a wobec ich bezskuteczności – wypowiedział umowę. Po wypowiedzeniu pozwany również nie spłacił zadłużenia, toteż powód wystąpił na drogę sądową.

W sprawie wydano nakaz w postępowaniu nakazowym.

Od nakazu zapłaty pozwany Ł. F. złożył zarzuty, w których zakwestionował wysokość dochodzonego pozvem roszczenia. Przyznał przy tym, że zawarł z powodem przedmiotową umowę kredytową. Umowa zawarta była przez pośrednika, a ani pośrednik ani bank nie żądał zgody małżonki pozwanego. Wobec trudności w spłacie kredytu pozwany zwrócił się o udzielenie „wakacji kredytowych”, a wobec odmowy – zwrócił się o restrukturyzację kredytu. Zaproponowane warunki nadal jednak były zbyt trudne dla kredytobiorcy. Wg pozwanego nie było także możliwości wypowiedzenia ubezpieczenia. Pozwany ostatecznie wskazał, że nie zgadza się z wysokością prowizji bankowej w kwocie 18.774,50 zł, składką ubezpieczeniową – 27.985,62 zł a także odsetkami ponad 8.000 zł. Pozwany podkreślił, że przyznaje iż powinien spłacić kredyt, lecz kwestionuje wysokość wszelkich opłat dodatkowych.

Na mocy art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw sąd postanowieniem z dnia 3 grudnia 2019 r. uchylił z urzędu nakaz zapłaty i skierował sprawę do rozpoznania z pominięciem przepisów o postępowaniu nakazowym.

Wyrokiem z dnia 20 lutego 2020 r. sąd oddalił powództwo.

W uzasadnieniu wskazano, że powód nie udowodnił, aby dokonał skutecznego wypowiedzenia umowy. Nie złożył bowiem dowodu doręczenia pozwanemu wypowiedzenia umowy, nie sposób więc uznać, że wyczerpany został tryb przewidziany w art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Postępowanie dowodowe nie wykazało także, by powód poprzedził dokonane wypowiedzenie wezwaniem do zapłaty i pouczeniem o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację.

Na skutek apelacji powoda Sąd Apelacyjny w G. wyrokiem z dnia 17 września 2020 r. uchylił wyrok sądu I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wyroku wskazano, że zarzut braku doręczenia wezwania do zapłaty przed wypowiedzeniem umowy pozwany podniósł dopiero podczas składania zeznań, nie podniósł go natomiast w zarzutach od nakazu zapłaty. Nie znalazło się tam także twierdzenie pozwanego, że nie został pouczone o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia skoro wniosek taki załączył do zarzutów. Sąd II instancji wskazał również, że po raz pierwszy rozpoznając sprawę sąd nie odniósł się w ogóle do kwestii podnoszonych przez pozwanego w zarzutach od nakazu zapłaty, w tym – zawyżenia prowizji bankowej, konieczności zapłaty ubezpieczenia jednorazowo za cały okres kredytowania bez możliwości wypowiedzenia umowy ubezpieczenia, czy braku konieczności ponoszenia jakichkolwiek opłat dodatkowych.

Po raz kolejny rozpoznając sprawę sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 29 października 2015 roku Ł. F. i (...) we W. zawarli umowę kredytu konsolidacyjnego. Kredytobiorcy udzielono kredytu w kwocie 138.783,12 zł z czego 24.000 zł z przeznaczeniem na dowolny cel konsumpcyjny, 100 zł na opłatę przygotowawczą za rozpatrzenie wniosku oraz sporządzenie i zawarcie umowy kredytu, 18.774,50 zł na prowizję bankową od udzielonego kredytu, 27.985,62 zł na składkę ubezpieczeniową (od śmierci i całkowitej niezdolności do pracy) a pozostała kwota na spłaty zobowiązań we wskazanych przez kredytobiorcę bankach. W zawarciu umowy nie uczestniczyła żona Ł. F. choć był żonaty od 2007 roku.

(dowód: umowa kredytu nr (...) – k. 7-10 , informacje zawarte w wydruku PESEL-SAD – k. 31-35)

Z treści umowy kredytowej nie wynika sposób wyliczenia pobranej prowizji bankowej od udzielonego kredytu. W § 2 ust 20 umowy strony uzgodniły, że w związku z zawartą umową kredytu bank uprawniony jest do pobierania opłat i prowizji określonych w tabeli kredytu wskazanej w § 6 umowy kredytu w okresie obowiązywania umowy kredytu. § 6 przewidywał natomiast, że na dzień podpisania umowy kredytu opłaty i prowizje do pobierania których uprawniony jest bank określone są w poniższej tabeli kredytu. W tabeli ujęto: opłatę za sporządzenie odpisu umowy, opłatę za sporządzenie opinii o warunkach kredytu i przebiegu spłaty, opłatę za udzielenie wakacji kredytowych, opłatę za restrukturyzację kredytu, opłatę za zmianę dnia spłaty raty kredytu, opłatę za wysłanie monitu listem zwykłym, opłatę za wysłanie monitu listem poleconym, opłatę za windykacyjną wizytę terenową, opłatę za wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego i opłatę stanowiącą koszt pozyskania danych w zależności od rzeczywistych kosztów. Innych opłat i prowizji tabela nie przewidywała.

Wraz z umową kredytową Ł. F. zawarł umowę ubezpieczenia na wypadek śmierci oraz trwałej i całkowitej niezdolności do pracy. We wniosku o zawarcie umowy znajdowało się stwierdzenie, że ubezpieczony jest świadomy, że może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia w każdym czasie na warunkach określonych w umowie ubezpieczenia a także , że jest świadomy iż niniejsze ubezpieczenie jest dobrowolne i nie wpływa na decyzję (...) Bank S. A. dotyczącą zawarcia umowy kredytu. Zgodnie z § 5 ust. 12 umowy kredytu we wszelkich sprawach nieuregulowanych w umowie kredytu zastosowanie mają postanowienia Regulaminu kredytu.

(dowód: umowa kredytu nr (...) – k. 7-10, wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia – k. 13v)

Złożony Regulamin udzielania Kredytów i Pożyczek (...) nie miał zastosowania w dniu zawierania umowy kredytu pomiędzy Ł. F. i (...) Bankiem S. A., gdyż jak wynika z adnotacji na nim, obowiązuje dla umów zawieranych od dnia 01.10.2019 r.

(dowód: Regulamin – k. 232-234v)

Pismem z dnia 12 listopada 2017 roku Ł. F. zwrócił się do Banku o restrukturyzację kredytu przez obniżkę wysokości raty do najniższej możliwej kwoty. We wniosku opisał trudną sytuację związaną ze zdarzeniami losowymi, które spotkały jego rodzinę. Negocjacje nie doprowadziły do wypracowania warunków ugody. (bezsporne, nadto: wniosek o przeprowadzenie restrukturyzacji kredytu – k. 51)

W dniu 9 lipca 2018 r. Bank sporządził wezwanie do zapłaty zaległości z tytułu kredytu w kwocie 3.096,07 zł wskazując, że jeżeli w terminie 14 dni należność nie zostanie uregulowana, bank ma możliwość wypowiedzenia umowy. W piśmie zawarto pouczenie o możliwości wnioskowania o pomoc ze strony banku przez przeprowadzenie restrukturyzacji. Nie przedłożono dowodu doręczenia tego wezwania Ł. F..

(dowód: wezwanie do zapłaty z 9 lipca 2018 r. – k. 144)

W piśmie z dnia 11 września 2018 roku bank kredytujący zawarł wypowiedzenie umowy kredytu z dniem 18 października 2018 roku z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia i postawił całość kredytu w stan natychmiastowej wymagalności. W ostatnim akapicie pisma zawarto zapis że bezzwłoczna wpłata co najmniej 10.043,11 zł spowoduje, że bank może rozważyć możliwość wycofania wypowiedzenia. Wypowiedzenie wysłane zostało na adres Ł. F. w S..

(dowód: wypowiedzenie – k. 145, kopia książki nadawczej – k. 151)

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie mogło zostać uwzględnione.

Żądanie powoda oparte było na zawartej przez strony umowie kredytu konsolidacyjnego, a zastosowanie miały do niej obowiązujące w dacie zawierania umowy Tabela opłat i prowizji oraz Regulamin.

Pozwany nie kwestionował ani zawarcia umowy kredytowej ani wypłacenia zgodnie z zawartym porozumieniem wymienionych w nim kwot. Złożone przez Ł. F. zarzuty obejmowały natomiast brak zgody małżonki na zawarcie umowy, zbyt wysoka prowizja bankowa w kwocie 18.774,50 zł i składka ubezpieczeniowa w wysokości 27.985,62 zł a także odsetki.

W zakresie tych zarzutów powód pomimo określenia w tym celu terminu nie przedstawił żadnej argumentacji (vide pismo k. 231). Wskazał jedynie, że „opłaty i prowizje pobrane zostały od umowy kredytu zgodnie z jej treścią uzgodnioną i podpisaną z pozwanym” oraz przedłożył Tabelę opłat i prowizji tożsamą z Tabelą zawartą w treści umowy kredytowej. Powód nie przedłożył Regulaminu, o jakim mowa w § 5 ust 12 umowy kredytowej, gdyż złożony na wezwanie sądu dokument (k. 232 – 234v) obowiązywał dla umów zawieranych od dnia 01.10.2019 r.

Co do zarzutu pozwanego dotyczącego braku zgody jego żony na zawarcie umowy należy wskazać, że nieuzyskanie tej zgody nie powodowało nieważności umowy. Jak bowiem wynika z art. 37 krio zgoda drugiego małżonka jest potrzebna do dokonania:

- 1) czynności prawnej prowadzącej do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia nieruchomości lub użytkowania wieczystego, jak również prowadzącej do oddania nieruchomości do używania lub pobierania z niej pożytków;
- 2) czynności prawnej prowadzącej do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia prawa rzeczowego, którego przedmiotem jest budynek lub lokal;

3) czynności prawnej prowadzącej do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia i wydzierżawienia gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa;

4) darowizny z majątku wspólnego, z wyjątkiem drobnych darowizn zwyczajowo przyjętych.

§ 2. Ważność umowy, która została zawarta przez jednego z małżonków bez wymaganej zgody drugiego, zależy od potwierdzenia umowy przez drugiego małżonka.

§ 3. Druga strona może wyznaczyć małżonkowi, którego zgoda jest wymagana, odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

§ 4. Jednostronna czynność prawna dokonana bez wymaganej zgody drugiego małżonka jest nieważna.

Zawarta przez strony umowa kredytowa nie należała do żadnej z kategorii wymienionych w § 1, toteż skutkiem braku zgody nie była nieważność. Skutki braku zgody małżonka wymienione w art. 41 kro nie mają natomiast wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie.

W drugiej kolejności należało rozważyć zasadność zarzutu wygórowanych opłat dodatkowych związanych z kredytem, a w szczególności prowizji bankowej i składki ubezpieczeniowej.

Analiza załączonych do pozwu dokumentów kredytowych w postaci Wniosku o zawarcie Umowy Ubezpieczenia dla Kredytobiorców (...)Bank S.A. i Polisy Ubezpieczeniowej prowadzi do wniosku, że zawarcie umowy ubezpieczenia przez pozwanego było dobrowolne i nie miało wpływu na decyzję banku dotyczącą zawarcia umowy kredytu. Kredytobiorca mógł ją też w każdym czasie wypowiedzieć. Co prawda umowa ubezpieczenia od śmierci i całkowitej i trwałej niezdolności do pracy stanowiła jedyne zabezpieczenie kredytu, jednak skoro pozwany mógł wypowiedzieć ją w każdym czasie, należało przyjąć, że mógł znaleźć tańszą ofertę i zabezpieczyć cesją spłatę kredytu. Ł. F. niewątpliwie nigdy w czasie trwania umowy nie składał oświadczenia o wypowiedzeniu umowy ubezpieczenia. Złożył je dopiero w toku postępowania – w piśmie z dnia 23.06.2020 r. Z tego powodu rozważanie czy pobrana przez powoda składka nie była wygórowana jest bezprzedmiotowe. Na rynku funkcjonuje bowiem wiele podmiotów oferujących ubezpieczenia na życie wśród których pozwany mógł dokonać wyboru. Jeżeli więc stawki na rynku ubezpieczeń na życie były znacząco niższe – pozwany mógł z nich skorzystać i obniżyć w ten sposób swoje koszty kredytu. Jeżeli natomiast stosowane przez te podmioty ceny takiego ubezpieczenia były w sytuacji pozwanego porównywalne z warunkami przedstawionymi przez powoda – brak jest podstaw do przyjęcia, że składka żądana przez powoda była wygórowana.

Sąd został natomiast pozbawiony możliwości przeanalizowania wysokości zastosowanej przez bank prowizji. Stwierdzenie powoda, że pobrana prowizja wynika z zawartej przez strony umowy jest dalece niewystarczające. Jak wynika bowiem chociażby z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2017 r. wydanego w sprawie (...)brak jest de lege lata zamkniętego katalogu postaci prowizji kredytowych (art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe - t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), co nie znaczy, że poza samym ujęciem danej postaci prowizji w umowie kredytowej nie podlega ona prawnej weryfikacji z punktu widzenia określonego świadczenia instytucji bankowej lub przynajmniej poniesienia określonych kosztów związanych z zawarciem umowy kredytowej.

Umowa kredytowa zawarta przez strony nie wyjaśnia natomiast zasady ustalania wysokości prowizji. Nie została ona także przewidziana w Tabeli Opłat i Prowizji, a z § 2 ust 20 i § 6 umowy wynika, że Bank uprawniony jest do pobierania tych opłat i prowizji związanych z zawartą umową, które zawarte są w Tabeli. Jedynym poza umową i Tabelą dokumentem mającym zastosowanie do łączącego strony kontraktu był Regulamin. Dokumentu tego jednak powód pomimo wezwania sądu nie przedłożył. Nie sposób więc ustalić czy znajdowały się w nim podstawy i zasady naliczania prowizji. Powód nadto – znając treść zarzutów pozwanego, wskazania Sądu Apelacyjnego w Gdańsku udzielone w uzasadnieniu uchylecia wyroku do ponownego rozpoznania, a wreszcie – będąc wezwany do przedstawienia stanowiska i ostatecznych dowodów przez sąd I instancji, nie przedstawił nawet argumentacji ani warunków, z których wynikałoby pobranie takiej a nie innej prowizji. W tej sytuacji sąd nie mógł dokonać oceny czy pobrana przy zawarciu umowy prowizja była uzasadniona, czy też ustalona całkowicie dowolnie, a skoro prowizja od udzielonego kredytu nie została w ogóle przewidziana w Tabeli Opłat i Prowizji na mocy art. 6 kc a contrario należało uznać, że brak było podstawy do jej pobrania.

Zgodnie z § 2 ust. 11 umowy kredytowej w przypadku braku spłaty w terminach określonych w umowie kredytu pełnych rat kredytu za co najmniej 2 okresy płatności bank wezwie kredytobiorcę, w formie monitu wysłanego listem poleconym, do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy kredytu. W przypadku, gdy kredytobiorca nie ureguluje zaległości w powyższym terminie, bank ma prawo rozwiązać umowę kredytu z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia

Skoro więc Bank bezzasadnie powiększył kwotę kredytu udzielonego pozwanemu o prowizję w wysokości 18.774,50 zł, a podstawą wypowiedzenia umowy były zaległości pozwanego w wysokości 10.043,11 zł należało uznać, że w dniu 11.09.2018 r. brak było podstaw do dokonania wypowiedzenia, gdyż zaległości nie istniały.

Z uwagi na fakt, że istotnie, w zarzutach od nakazu zapłaty pozwany nie podważał otrzymania ostatecznego wezwania do zapłaty z pouczeniem o możliwości domagania się restrukturyzacji kredytu, należało ten zarzut uznać za spóźniony.

Na marginesie tylko można zaznaczyć, że pomimo podnoszenia przez powoda w apelacji zarzutu uniemożliwienia ustosunkowania się do „rzekomych braków postępowania windykacyjnego”, powód ani wraz z apelacją, ani na późniejsze wezwanie sądu tego braku nie wyjaśnił. Do apelacji dołączył bowiem jedynie wezwanie do zapłaty z 09.07.2018 r. nie tylko bez potwierdzenia doręczenia go pozwanemu ale i bez potwierdzenia nadania. W odpowiedzi na wezwanie sądu, w piśmie z dnia 01.09.2021 r. powód przyznał natomiast wprost, że nie dysponuje dowodem nadania tego dokumentu.

W sposób oczywisty dowodem doręczenia wezwania do zapłaty przed wypowiedzeniem umowy i pouczenia o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia nie mógł być załączony do zarzutów dokument w postaci wniosku o restrukturyzację zadłużenia z dnia 12.11.2017 r. skoro rzekomo doręczone pozwanemu wezwanie i pouczenie sporządzono 09.07.2018 r., a więc osiem miesięcy później.

Konkludując – wobec ustalenia, że poprzednik prawny powoda dokonał wypowiedzenia umowy i postawienia kredytu w stan natychmiastowej wykonalności przedwcześnie, gdyż biorąc pod uwagę nienależnie pobraną prowizję nie zaistniały jeszcze przesłanki przewidziane w § 2 ust 11 umowy, żądanie zapłaty należało na podstawie art. 6 kc a contrario oddalić.